

בס"ד

רבנו נחמן

מברסלב

שמחת

פירושים על פרשת השבוע

רבנו נחמן מברסלב פירושים על פרשת "שמות"

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב (א', א')

מרידת העצבות שהוא בחינת עבדות וכו', ועמד
בנפשו ויהתחזק גם שם בשמחה כמו שכתוב ויהי
יוסף איש מצליח כמו שאמרו במדרש שהיה מפוזר
ומרקד. כי במרידת הגלות בשמתגבר העצבות
ביותר זהו עקר העצה לעשות מלי דשמותא כדי
לשמח את נפשו במרירות כזה. וכמו שכתוב בדוד
שהיה משנה מעמו לפני אבימלך שהיה שם בסכנה
גדולה בגלות גדול ועל-כן עשה שם מעשה שמות
ניתו על דלתות השער וירד רירו על זקנו וכו'. ועל-כן
עקר קיומם במצרים ויצאתם משם היה על-ידי
ויוסף היה במצרים, שהקדים לשלח את יוסף
הצדיק לשם.

וזה: וימרו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים
וכו', כי עקר מרידת הגלות הוא בחינת עבדות
שנמשך מזהמת הנחש מבחינת בעצבון תאכלנה,
בחינת התגברות העצבות, שהוא בחינת טיט היון
שעל זה צעק דוד טבעתי ביון מצולה ואין מעמד וכו',
הצלני מטיט ואל אטבעה וכו'. וזה שכתוב בזהר
הקדוש בעבדה קשה — בקשיא. בחמר — בחמרא
דשמעתא. ובלבנים — בלבון הלכתא, כי זה עקר
מרידת הגלות שמבלבל השמחה בו יתברך שהוא
בחינת אמונה הקדושה אנפין נהורין [פנים מאירות]
על-ידי הקשיות והבלבולים וכו' שזהו בחינת חמרא
דשמעתא ולבון דהלכתא וחומר השמועה וליבון
ההלכה, כי עקר בחינת אסוקא שמעתא אלבא
דהלכתא ולהסיק מהשמועה את ההלכה הוא לברר
וללבן עצות אמתיות לעבודת הבורא יתברך לצאת
מזהמא דהאי עלמא שפלה ולהתקרב אליו יתברך
כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה. ובשביל זה
עקר ההתקרבות לתלמידי חכמים ולצדיקים
אמתיים כדי שהם יורו לנו את הדרך אשר נלך בה
ואת המעשה אשר נעשה בכל עת באפן שיזכה כל
אחד לצאת ממה שצריך לצאת ולהתקרב ולשוב
לה' יתברך. אבל הסמרא אהרא בחינת מרידת
הגלות שהיא העצבות מתגבר כל כך וממרר את חיי
ישראל בקשיות ובלבולי האמונה ובלבולי עצות
עד שאינם יודעים ללבן ההלכה והדרך וההלכה
לשוב לה' יתברך.

וזה: ובכל עבדה בשדה — שהוא תאות ממון וטרדת
הפרנסה שמכרחין לצאת מאהל תורה לצאת מבית

וזה: ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את
יעקב וכו', שבשהתחיל לספר גלות מצרים וגאלתם
התחיל משמות בני ישראל שבאים לשם, להורות
שכל עקר קיומם בגלות וגאלתם משם, הכל היה
בכח שמות בני ישראל שהם ראובן שמעון ולוי וכו',
שכל שמותם נקראו על שם שמחת ישראל. כי
בשביל זה הקדים ה' יתברך שירדו יעקב ובניו
הצדיקים בעצמן מצרימה, כי על-ידי קדשתם
העצומה שהיו מטה שלמה שהם גלו אלקותו בעולם
שזהו עקר השמחה והחיות, על-ידי זה היה להם כח
לסבל מרירות הגלות ולבלי להשתקע שם. כי עקר
מרירות הגלות הוא העצבות וכל מה שמכבידין
הגלות מתגבר העצבות יותר, וכן כל מה שמתגבר
העצבות שהוא גלות השכינה מתגבר גלותו והעבדות
הנשמי יותר, ואם בן מאין יבוא עזרנו, אף כל הקיום
בגלות והתקוה לצאת משם הוא על-ידי הצדיקים
יעקב ובניו שירדו מצרימה שהם שמות בני ישראל
הגל, שבכחם הגדול יכולים להמשיך אלקותו
יתברך ולהחיות ולשמח נפשות כל ישראל בכחם
ועצותם העמקות שעל-ידי זה מעלין המלכות בכל
פעם, שזהו עקר בחינת הגאולה בחינת כי בשמחה
תצאו וכו'.

וזהו ויוסף היה במצרים, כי עקר הקיום והתקוה הוא
על-ידי בחינת יוסף הצדיק שהוא בחינת איש אשר
רוח בו שיודע בכל פעם לנשב על לב בני ישראל
ולנפח העפרורית שהוא בחינת עצבות מלבם
ולהלהיב לבם לה' יתברך בהדרגה ובמדה וכו', כי
הוא יודע להפך כל היגון ואנחה לששון ושמחה וכו'.
וזה: ויהי כל יצאי ירך יעקב שבעים נפש, בחינת
שבעים פנים לתורה שהם שבעים אנפין נהורין
[פנים מאירות] שזה בחינת שמחה בחינת מבקשי
פניו יעקב וכו' (כמו שכתוב בהתורה "צוית צדק"
[לקוטי מוהר"ן א' - סימן כ"ג], עין שם).

וזה: ויוסף היה במצרים, כי העקר על-ידי ויוסף היה
במצרים שהקדים ה' יתברך רפואה למכה לשלח
מקדם את יוסף למצרים ונמכר לעבד שהוא בחינת

המדרש אל השדה לעסק בפרנסה, עד שמטרידו בכל עבודה בשדה ומסיתו ומדיחו מלקבע עתים לתורה על כל פנים. וזה: את כל עבדתם אשר עבדו בהם 'בפרך', ודרשו רבותינו ז"ל 'בפה רך', שבתחלה נכנס עמו הפעל דבר והסמרא אחרא בפה רך ומתלבש במצוות. ואומר לו הלא אי אפשר לישב בבית המדרש כל יום וההכרח לצאת אל השדה לעסק במלאכה ומשא ומתן, וכי אתה רוצה למות או להיות עני ומקבל וכו', עד שמשליכו בתוך עמק מיט הינון שהוא אנפין חשוכין מרירת העצבות של הממון בחינת בעצבון תאכלנה, עד שאפלו בשמרויח ממון אינו מספיק לו כל ימיו כי משתוקק בכל פעם יותר, וכל מה שמרבה נכסים מרבה דאגה, כי מסיתו לבנות פתם ורעמסס שהם בנינים גדולים וגבוהים שבונים לעצמם כמו שכתוב הבנים תרבות למו וכתוב קרבם פתימו לעולם וכו'. (לקוטי הלכות - הלכות הודאה ו' - אות נ"ז)

ויקם מלך חדש

(א, ה')

וזה בחינת ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף. 'יוסף' הוא בחינת כל הנקודות טובות שיש בכל אחד מישראל, שכלם נמשכין מהצדיק בחינת יוסף, שהוא נקדה הכללית שממנו נמשכין כל הנקודות טובות שבכל אחד (כמו שכתוב במקום אחר). ובכל ימי הגלות, שכלם מכנים בשם מצרים, בכל פעם הוא בחינת ויקם מלך חדש וכו', כי בכל פעם יצרו של אדם מתגבר עליו מחדש. והוא נקרא מלך, בחינת מלך זקן וכסיל. וממנו נמשכין כל ההתנגדות והמניעות של המונעים והחולקים העומדים בכל פעם, כי לא אחד בלבד עומד עלינו לכלותנו חס ושלום, אלא שבכל דור ודור ובכל פעם עומדים עלינו, בבחינת ויקם מלך חדש. חד אמר: חדש ממש. וחד אמר: שנתחדשו גזרותיו. ושניהם יאמת. שעומדים בכל פעם חולקים ומונעים חדשים ממש, וגם נתחדשין גזרותיו, שבכל פעם גוזרים ואומרים דבורים רעים חדשים שהם כנגד האמת, שרוצים למנע ולהפיל את האדם על-ידי זה מתורה ותפלה וכו'. וזהו אשר לא ידע את יוסף, עשה את עצמו כלא ידע. שעושים את עצמם כאלו לא ידעו כלל את מעלות הצדיק בחינת יוסף, שהוא כלל הטוב שהכנים כל כך טוב בישראל, והם רוצים להתגבר לבלבולים חדשים להפיל את כל אחד חס ושלום, להסתכל רק על הרע לא על הטוב, מה שבאמת צריכין להפך. וזהו: ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך. שהסמרא אחרא, בחינת מצרים, מעבידים בכבוד גדול מאד על-ידי רבוי המרה

שחרה והעצבות. וזהו בחינת בעבדה קשה, בקשיא. בהמר הלכתא וכו', כמו שכתוב בזהר הקדוש. כי הכל מחמת המרה שחרה, שעל-ידי זה אין יכולין לא ללמד ולא להתפלל, וכל מה שרוצין לעשות איזה דבר שבקדשה, קשה וכבד וחמור עליו מאד, כי הם ממררים את החיות ממש, כאשר יודע כל אחד בנפשו. וזהו: ויאמר מלך מצרים למילדת העברית אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה. 'מילדת העברית' זה בחינת צדיקי הדור שעוסקים להוליד בישראל תולדות קדושות, שהם תורה ומעשים טובים, כי עקר תולדותיהן של צדיקים הוא מעשים טובים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל. וזהו: אשר שם אחת שפרה ושם השנית פועה. ואמרו רבותינו ז"ל: שפרה - שמשפרת הולד. פועה - שפועה ומדברת והונה לולד, כדרך הנשים המפייסות תינוק הבוכה. הינו בחינה הנ"ל, מה שהצדיקים מחזקים את ישראל על-ידי הדרכים הקדושים הנ"ל, ומשפרין אותם על-ידי שמוציאין בהם גם עתה נקודות טובות, שזהו בחינת הנך יפה רעיתי, וכמו שפרש רש"י שם. וזהו בחינת שפרה, שמשפרת את הולד כנ"ל. וזהו בחינת פועה, שפועה והונה ומדברת לולד כדרך שפייסין תינוק וכו', כי בן הוא ממש עסקי הצדיקים עם ישראל, שפועין והוגין ומדברין עמהן, ושורקין ומצפצפין ומרמזין אליהם, לחזקם לעוררם ולהגביהם ולהרימם מכל מיני נפילות וירידות והשלכות שלהם, שיירונו בכל יום ובכל עת להתעורר מחדש בעבודת ה' בכל מה שיוכלו לחטף. והוא ממש כדרך שפייסין תינוק הבוכה, שזהו בחינת פועה כנ"ל. והדברים מובנים לכל אחד, למי שידע רחמנות הצדיקי אמת עלינו, אשר על ידם ה' יתברך מחזק ומנחם אותנו, בבחינת כאיש אשר אמו תנחמנו בן אנכי אנהמכם וכו'. ופרעה הרשע שהוא הסמרא אחרא, הוא ההפך מכל זה, שרוצה רק להגביר הרע חס ושלום, כנ"ל. ועל-כן אמר למילדת העברית אשר שם וכו', שגזור עליהם לעשות בהפך מזה חס ושלום, וזהו: אם בן הוא והמתן אתו אם בת היא ותיה. כי בן הוא בחינת ישוב הדעת, סמרא דדכורא, שמשם כל הטוב, והוא רוצה להמית ולהשפיל הטוב בחינת בן, ולהחיות סמרא דנוקבא, שמשם עקר אחיות הרע והדינים, כי הוא בחינת דעת שאינו מישוב, בחינת עצבות ומרה שחרה. שרוצה להגביר הרע על הטוב, להפיל עצבות ומרה שחרה על כל אחד שלא יהיה נפר הטוב שבו, ולהמית אותו על-ידי זה חס ושלום, אך המילדות לא שמעו אליו ולא עשו כדבר פרעה, ותחיינו את הילדים, שעסקו רק להחיות ולחזק את הילדים, שהם בני הנעורים הרוצים לגשת אל הקדש, שצריכין רק להחיותם ולחזקם בכל מיני

חיות והתחזקות, על־פי הדרכים הנ"ל ועל־פי שארי דרכים קדושים ששמענו ממנו ז"ל, שכל זה הוא בחינת ותחינוך את הילדים כנ"ל. (לקוטי הלכות – הלכות עירובי תחומין ו' – אות י"ח)

וימרו את חיייהם ...

מי ה' אשר אשמע בקלו ?

(א, יד – ה, ב')

עקר גלות פרעה ומצרים היה שהיה הדבור בגלות כמובא. ובשביל זה היה משה כבד פה, הינו הדבור של תורה שבעל פה היה בגלות פרעה ומצרים שהם פגם הדבור שהם בחינת המתנגדים החולקים על הצדיקים האמתיים הדוברים על צדיק עתק בגאווה ובוז. והשכינה שהיא התורה שבעל פה, שהיא בחינת כנסת ישראל, היא בגלות אצלם עד שאפלו בשבחינת משה שהוא כלליות התורה נכנס אצל פרעה שהוא אותיות הערף, פגם הדבור הפך הדבור שהוא בחינת הלמדן העוקם פיו על הצדיק האמת. וכשמשה נכנס אצלו, הינו שהתורה מעוררת אותו לתשובה ואומרת לו לשלח את ישראל מהגלות, הינו שישוב לה' ויוציא את כנסת ישראל, שהיא השכינה, שהיא תורה שבעל פה, מהגלות שבפיו, ויקים השכינה מעפרה וילמד לשמה ויחזר התורה שבעל פה והשכינה וכנסת ישראל למקומם, אזי הלמדן פונה ערף מן האמת ממשמעות הטוב ואומר:

מי ה' אשר אשמע בקלו לא ידעתי את ה'. כי הוא אינו רוצה לראות בהתורה משמעות הטוב שהוא התגלות ה' ואומר לא ידעתי את ה'. ואינו רוצה בהתורה כי אם המשמעות להפך ולומר רק בשביל הנאת גופו בשביל לגדל כבודו, להראות חדותו לרבים שהוא למדן מפלג בקי בש"ס ופוסקים וכו':

ועל־כן אין הלכה ברורה בשום מקום, שזה נמשך רק מגלות מצרים הנ"ל, בחינת וימרו את חיייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה וכו', כמובא בתקונים (תקון יג דף כח): 'בעבודה קשה, בקשיא. בחמר, דא קל וחמר. ובלבנים, בלבון הלכתא וכו', כי אלו היגיעות של הקשיות והחמרות שבהלכה נמשך מגלות מצרים הנ"ל: ועקר הגלות של מצרים הוא נמשך מחמת הפרנסה, דהינו מחמת שהצדיק מכרח לפל לבחינת שמאלה בשביל פרנסה (עיין לקוטי מוהר"ן א' – סימן י"ב). שמשם נמשך אחיותם עד שרוצים להתגבר בבחינת שמאלה שיהיה העסק בתורה להתיהר ולקנטר, וצריכין לסבל מרירות לברר זאת לברר ההלכה ממחשבות רעות הללו. ואז דיקא זוכין לפרנסה בחינת ואחרי כן יצאו ברכש גדול. כי באמת אף־על־פי שהפרנסה נמשך מבחינת שמאלה

אף־על־פי־כן אי אפשר להמשיך הפרנסה כי אם בשביל שמאל בימין. שמשם נמשכין כל ההשפעות מכלליות שמאל בימין כידוע, כי בשנופל חס ושלום לבחינת שמאל לנמרי בודאי לא יהיה לו פרנסה כלל, כי משמאל אחיות הסטרא אחרא, שהוא אלהים אחרים שעל ידם נתעבב השפע, כמו שכתוב: וסרתם ועבדתם אלהים אחרים ועצר את השמים ולא יהיה מטר וכו'. כי אין צריך לפל לבחינת שמאל רק לציר השפע שם, כי שם נצטיר השפע העליונה שאין בה שום ציור, נצטירת שם לבחינת עשירות ופרנסה, אבל אחר כך צריך תכף לחזר לימין ולכלל שמאל בימין כדי שיוכל להמשיך העשירות והפרנסה לעולם, כי עקר הפרנסה על־ידי ימין, שהוא בחינת חסד, כמו שכתוב: (תהלים קלו) נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. (לקוטי הלכות – הלכות תלמוד תורה ג' – אות ד')

וימרו את חיייהם

(א, יד)

פרעה ומצרים הם בחינת המדמה. וזה עקר הגלות, כשכח המדמה, שמשם כל התאוות והבלבולים וכו', מתגברין על השכל דקדשה. ועקר ההתגברות הוא בתאוות ממוז, שזה בחינת "וימרו את חיייהם בעבודה קשה וכו'", שזה בחינת העבודות והמרירות שסובלין רב העולם בשביל הממוז, שממרין את חיי עצמן בעבודה קשה, בחמר ובלבנים, שבונים לעצמן בנינים גדולים כמו פתם ורעמסס כדי למרר חיי עצמן, וגם בכל עבודה בשדה שהם נעים ונדים תמיד על־פני השדה בדרכים רחוקים, וסובלים מרירת השעבוד מאד מאד, מה שהם בעצמן משעבדין בעצמן. והכל בא מכת המדמה, שהוא בחינת גלות מצרים שבכל אדם ובכל זמן, שזה המדמה מטעה את האדם ומשעבד בו במרירות גדול, בפרך ובעבודה קשה וכו', כי עקר העבודות והיגיעות הוא בבחינת המדמה, שהוא בחינת עשיה ועבודות. ועקר התקון לזה הוא צדקה, להרבות בצדקה לעניים הגונים, ועל־ידי־זה נתתקן כל ממונו, עד שנתגלה על־ידי הממוז דקדשה דיקא גדלת הבורא יתברך, ועל־ידי־זה נכנע המדמה וזוכה לעלות אל השכל דקדשה, שזה בחינת הרכוש הגדול שזכו ישראל בצאתם מארץ מצרים, שזכו בכחו של משה, שהוא הדעת דקדשה, להוציא הממוז והעשירות מבחינת גלות מצרים, שהוא בחינת הקלפות והמדמה החופין ומכסין ומעלימין אור הגונים עלאין דקדשה ואור הצבעים העליונים דקדושה – המובאים בזוהר הקדוש] שיש בכסף

וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרֵי מִכָּה אִישׁ עֵבְרִי

(ב', יא)

כי עקר גלות מצרים שהוא הגלות הראשון וכן כל הגלויות שפלולין בגלות מצרים כמבאר במקום אחר הוא בחינת מה שנפל הכבוד והמלכות אל העזי פנים שבדור שהם העכו"ם והרשעים וכו' והעזי פנים נוטלין לעצמן כל הכבוד והמלכות שמה נמשך מלכות וכבוד העכו"ם שיש להם כל הכבוד והמלכות וישראל הם שפלים ונבזים. ולא די שאין לישראל כבוד אשר באמת כל הכבוד והמלכות ראוי לישראל כי הכל נברא בשבילם כידוע, אף גם מתגברים העזי פנים על-ידי פגם הכבוד הנ"ל ונוטלין לעצמן כל הכבוד של ישראל עד שרוצים לכבש נפשות ישראל בגלות אצלם. כי כשנוטלין לעצמן הכבוד ממילא נמשכין גם כל הנפשות אצלם כי הנפשות נמשכין אחר הכבוד שהוא שרשם (עיי' לקוטי מוהר"ן א' - סימן ס"ז). וזהו בחינת גלות מצרים וכל הגלויות כי בגלות אזי כל הכבוד והמלכות הוא אצל העכו"ם ועל-ידי זה הם מתגברים עד שכובשים גם הנפשות עצמן של ישראל בגלות על-ידי גדל עזותם שעל-ידי זה לקחו להם כל הכבוד והמלכות שעל-ידי זה כובשין חס ושלוש בגלות גם כל הנפשות כי שרשם בכבוד וכנ"ל. ועל-כן היה טובה גדולה לישראל מה שיוסף ירד בתחלה למצרים וזכה שם לכבוד גדול ונעשה שם מלך, ועל-ידי זה נמשכו נפשות ישראל לתוך מצרים כמו שכתוב והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים וכו' ומהרתם והורדתם את אבי הנה. כי יוסף זכה במצרים לכבוד דקדושה שהעלה את הכבוד והמלכות מזהמת מצרים וחזר אל הקדושה ליוסף ועל-ידי הכבוד דקדושה שזכה שם על-ידי זה המשיך לשם את כל נפשות בית יעקב כי הנפשות נמשכין אחר הכבוד שהוא שרשם כנ"ל בבחינת והגדתם לאבי את כל כבודי וכו' ומהרתם והורדתם את אבי הנה, שעל-ידי הכבוד דיקא יבוא אביו עם כל נפשותיו לכאן כי הנפשות נמשכין אחר הכבוד כנ"ל. וזה היה טובה גדולה לנפשות ישראל כי אם לאו היו חס ושלוש ישראל מכרחין לירד למצרים על-ידי הכבוד והמלכות של מצרים בעצמן שהיו ממשכיין נפשות ישראל למצרים בעל כרחם, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל וכו' ועכשו זכו לירד למצרים על-ידי כבוד דקדושה של יוסף שהמשיך נפשותם לשם וכנ"ל ועל-ידי זה היה להם כח וקיום להיות במצרים ולצאת משם. כי הכל בכחו של יוסף הצדיק כי אף-על-פי שאחר-כך פשמת יוסף וכל אחיו וכו' נברו מצרים והמשיכו לעצמן כל הכבוד

וזהב דקדושה, עד שעל-ידי התגברות המדמה הנ"ל נמשכין ביותר אחר תאות ממוז, ואז נעלמין ונתפסין עוד ביותר הגונון על-ידי הנ"ל. אבל אז זכו להחזיר הממוז אל הקדושה, דהינו לישראל, ששם מאירין הגונון על-ידי, עד שנתגלה על-ידי זה גדלת הבורא יתברך, ונכנע בחינת המדמה, שהוא בחינת קלפת מצרים כנ"ל. וכל זה זוכין בכח הצדקה, כמבאר בפנים. ועל-כן צריך האדם לכונן בשעוסק במשא-ומתן, שהוא כדי לגלות גדלת הבורא יתברך על-ידי הממוז שלו, על-ידי שיתן צדקה מממונו, שעל-ידי זה נתגלו הגונון על-ידי הנ"ל. (לקוטי הלכות - הלכות עבודה זרה ג' - אות ד' לפי אוצר היראה - ממוז ופרנסה - ל"ט)

וַתְּחִיין אֶת הַיְלָדִים

(א', יז)

צדיקי הדור נקראים מילדות העבריות על שעוסקים להוליד בישראל תולדות קדושות של תורה ומעשים טובים. וזה אשר שם האמת שפרה ושם השנית פועה, ואמרו רבותינו ז"ל שפרה שמשפרת את הולד. פועה שפועה מדברת והונה לולד כדרך הנשים המפיסות תינוק הבוכה. כי הצדיקים מחזקים את ישראל ומשפרין אותם על ידי הנקודות טובות שמוצאין בהם, שזה בחינת הנד יפה רעיתי וכו', ועל כן נקראין שפרה שמשפרין את הולד. וכן נקראין גם כן פועה, על שם שפועין והוגין ומדברין עם ישראל ושורקין ומצפצפיין אליהם לחזקם ולעוררם ולהגביהם ולהרימם מכל מיני שפלות וירידות ונפילות שלהם. ומזרזין אותם בכל יום ובכל עת להתעורר מחדש בעבודת ה' בכל מה שיוכלו לחטף, והוא ממש כדרך שמפייסין תינוק הבוכה, כמובן לכל מי שיודע הרחמנות וההתנהגות שמתנהגין הצדיקי אמת עם ישראל. והסמרא אחרא שהיא בחינת פרעה היא בודאי ההפך מכל זה, כי היא רוצה להפיל עצבות ומרה שחורה על כל אחד, עד שלא יהיה נפר הטוב שבו ולהמית אותו על ידי זה חס ושלוש, וזה בחינת מה שגזר פרעה על המילדות אם בן הוא והמתן אותו כמבאר בפנים. כי הסמרא אחרא רוצה להתלבש גם בהצדיקים שיחלישו דעת ישראל ויפילו אותם חס ושלוש. אף המילדות הנ"ל אינם שומעים אליו ותחיין את הילדים, שכל עסקם רק להחיות ולחזק את הילדים שהם בני הנעורים הרוצים לגשת אל הקדש. שצריכים רק להחיותם ולחזקם בכל מיני חיות והתחזקות, שכל זה הוא בחינת ותחיין את הילדים. (לקוטי הלכות - הלכות תחומין ו' - אות י"א לפי אוצר היראה - צדיק - פ"ד)

עד שִׁכְבְּשׁוּ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת, אַף־עַל־פִּי־כֵן כָּבַר הָיָה לָהֶם כַּחֲסֵי לְהִתְקַיֵּם בְּמַרְיָוֹת הַגִּלּוֹת מֵאַחַר שֶׁעָקַר בִּיאָתָן לְמִצְרַיִם הָיָה עַל־יְדֵי כְבוֹד דְּקַדְשָׁה שֶׁל יוֹסֵף בִּי עֵקֶר חַיּוֹת הַנְּפִשׁוֹת הוּא עַל־יְדֵי כְבוֹד דְּקַדְשָׁה שֶׁהוּא שָׂרֵשׁ הַנְּפִשׁ וּכְנִ"ל. וְעַל־כֵּן מִשָּׁה רַבְּנוּ בְּשֶׁהִתְחִיל לְשׁוּם לְבוֹ עַל צִרְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּבוֹשִׁין בְּגִלּוֹת זֶה כְּמֵה שְׁנַיִם וְהַגִּלּוֹת נִמְשָׁךְ מֵהַכְּבוֹד וְהַמְּלִכוֹת שֶׁנִּפְּלָ אֵל הָעוֹי פְּנִיָּם שֶׁהֵם מַלְכֵי הָעֻבּוּרִים וְכוּ' שְׁלֹקְחִין לְעֶצְמָן כָּל הַכְּבוֹד וְהַמְּלִכוֹת וְעַל־יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹת כְּנִ"ל, עַל־כֵּן הִמְעֵשָׂה רֵאשׁוֹנָה שְׂרָאָה שֶׁשָּׂם לְבוֹ עָלֶיהָ הָיָה מֵה שְׂרָאָה שֶׁהָבִי אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרַיִם מִכָּה אִישׁ עִבְרִי וְכוּ' כִּי הִתְקַבְּלוּ וְהִתְחַבְּלוּ הֵם בְּעֶצְמָן בְּחַיִּינָת פָּנִים הַכְּבוֹד וְהַנְּפִשׁ שֶׁזֶהוּ בְּחַיִּינָת הַגִּלּוֹת כְּנִ"ל. וְזֶהוּ וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִם וְהָנִיחַ שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נָצִים וַיֹּאמֶר לָרִשָׁע לָמָּה תִּכָּה רַעְדָּךְ וְכוּ' וַיֹּאמֶר אֲכֵן נֹדַע הַדָּבָר וּפְרַשׁ רִשִׁי אֲכֵן נֹדַע הַדָּבָר שֶׁהֵייתִי תַמָּה עָלָיו מֵה חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׁבָעִים אֲמוֹת לְהִיּוֹת נִרְדִים בְּעַבְדוֹת פְּרָךְ אֲבָל רוּאָה אֲנִי שֶׁהֵם רֵאוּיִים לָכֶף. וְלִכְאוּרָה הַדָּבָר תַמָּוּהָ מֵאֵד, וְכִי בְשִׁבִיל חָטָא זֶה שֶׁל מַחְלָקָת וְהַכְּאוּת שֶׁמִּצָּא בִּישְׂרָאֵל בְּשִׁבִיל זֶה רֵאוּיִים הֵם לְגִלּוֹת יוֹתֵר מִכָּל הַשְּׁבָעִים לְשׁוֹן הֵלֵא הָעֻבּוּרִים הֵם מְלֵאִים עוֹנוֹת וּפְשָׁעִים רַבִּים וְעֵצוּמִים מֵאֲלֹה כִּי הֵם מְלֵאִים מְלַחְמוֹת וּמַחְלָקָת וּרְצִיחוֹת וּחִבְלוֹת וּשְׂאָר מַעֲשִׂים רָעִים הִרְבֵּה מְאֹד וְאֶפְתִּי קִשָּׁה מֵה נִשְׁתַּנּוּ יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת בְּגִלּוֹת וְכוּ'. אֲבָל בְּאֵמַת עֵקֶר הַכְּבוֹד וְהַמְּלִכוֹת וְהַגְּדֻלָּה שֶׁיֵּךְ רַק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּשִׁבִילָם נִבְרָא הַכָּל כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב לְכְבוֹדִי בְּרֵאתִיו וְכוּ' וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים כְּבוֹדוֹ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב לְכְבוֹדִי רַבְּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאֵלּוֹ לֹא הָיָה מַחְלָקָת בֵּין יִשְׂרָאֵל בְּעֶצְמָן לֹא הָיָה לְהָעֻבּוּרִים שׁוּם כַּחֲסֵי לְמַל הַכְּבוֹד וְהַמְּלִכוֹת לְעֶצְמָן רַק עֵקֶר בְּחָם הוּא מַחְמַת שֶׁנִּפְּנָם הַכְּבוֹד אֲצֵל יִשְׂרָאֵל בְּעֶצְמָן עַל־יְדֵי הַמַּחְלָקָת וְהַהִתְקַבְּלוּ וְהַחְבְּלוּ שְׁמַתְגַּבְּרִין הָעוֹי פְּנִיָּם שֶׁבְּדוֹר וְלֹקְחִין לְעֶצְמָן כָּל הַכְּבוֹד וְחֹלְקִין עַל כְּבוֹד הַצַּדִּיקִים וְהַבְּשָׂרִים הָאֲמִתִּיִּים וּמְבִיזִין אוֹתָם בְּכָל מִינֵי בִזְיוֹנוֹת. (לְקוּטֵי הַלְכוֹת - הַלְכוֹת חוּבֵל בַּחֲבִירוֹ ג' - אוֹת ה')

מְאֹד עַל־יְדֵי הַהִתְקַבְּלוּ, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא כְּאֵלּוֹ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ מִמֶּשׁ, שֶׁשְׂרָשָׁה בְּכְבוֹד, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: הַמְּלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים, נִחְשָׁב כְּאֵלּוֹ שׁוֹפֵךְ דָּמִים מִמֶּשׁ, וְהֵדָם הוּא הַנְּפִשׁ. וְעַל־כֵּן הַמְּלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, כִּי עֵקֶר בְּחַיִּינָת עוֹלָם הַבָּא הוּא בְּחַיִּינָת הַכְּבוֹד, בְּחַיִּינָת "וְהִלָּךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה, כְּבוֹד ה' יִאֲסַפְךָ", שֶׁנֶּאֱמַר עַל נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים לְאַחַר הַסְּתַלְקוֹתָם, כִּי הַצַּדִּיקִים זֹכִים לְהַסְּתַלֵּק תַּקְּףָה בְּעַת מִיתָתָם לְתוֹךְ הַכְּבוֹד, שֶׁהוּא לְבוֹשׁ וְשָׂרֵשׁ הַנְּפִשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה זֹכִין בְּעוֹלָם הַבָּא לְמֵה שְׁזֹכִין, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁיִּכְלָל נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ בְּחַיִּינָת כְּבוֹד ה', שֶׁלְשָׁם נִאֲסָפִין נְשָׁמוֹת הַצַּדִּיקִים בְּבְחַיִּינָת "כְּבוֹד ה' יִאֲסַפְךָ", שֶׁזֶה בְּחַיִּינָת הַחֲלוּקָה דְּרַבְּנָן שְׁזֹכִין הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַבָּא. וְעַל־כֵּן הַמְּלַבֵּין אֶת פְּנֵי חֲבֵרוֹ וּפּוֹנֵם בְּכְבוֹדוֹ, וּכְשׁוֹפֵנִים בְּכְבוֹד יִשְׂרָאֵל פּוֹנֵם גַּם בְּכְבוֹד הַשָּׁם יְתִבְרַךְ, כִּי קִדְשָׁה בְּרִיךְ־הוּא וְיִשְׂרָאֵל כְּלֵא חֵד, כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם עֵקֶר כְּבוֹדוֹ יְתִבְרַךְ, וְעַל־כֵּן זֶה הַמְּלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ, שֶׁפָּנֵם בְּכְבוֹד, נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ מִדָּה בְּנִגְד מִדָּה אִם אֵינוּ מְפִיִּים אֶת חֲבֵרוֹ, הֵינּוּ שְׁעַל־יְדֵי־זֶה גַּם הוּא לְעַתִּיד אֵינוּ זֹכֵה שֶׁתִּכְנַס וְתִכְלָל נַפְשׁוֹ בְּתוֹךְ הַכְּבוֹד דְּקַדְשָׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵין לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְעוֹלָם הַבָּא כִּי אִם עַל־יְדֵי בְּחַיִּינָת "כְּבוֹד ה' יִאֲסַפְךָ", שֶׁזֶה סוּד חֲלוּקָה דְּרַבְּנָן, שֶׁהוּא בְּחַיִּינָת הַכְּבוֹד שֶׁבוֹ מְתַלַּבְשֵׁת הַנְּפִשׁ לְחַזוֹת בְּנַעַם ה', כִּידוּעַ. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: הַמְּתַכְּבֵד בְּקִלּוֹן חֲבֵרוֹ, אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, כִּי זֶה שְׂרוּצָה לָקַח לְעֶצְמוֹ כְּבוֹד עַל־יְדֵי בִזְיוֹן וְקִלּוֹן חֲבֵרוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה זֶה וְזֶה נִטֵּל מִמֶּנּוּ, כִּי הַכְּבוֹד בּוֹרַח מִמֶּנּוּ וְאֵינוּ זֹכֵה שֶׁתִּכְלָל נַפְשׁוֹ בְּכְבוֹד הָעֲלִיּוֹן הַנִּי"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא כְּנִ"ל, נִמְצָא שֶׁגְּדוּל הַפָּנִים מְאֹד שֶׁל הַפּוֹנֵם בְּכְבוֹד חֲבֵרוֹ וּמְבִישׁוֹ אֶפְלוֹ בְּדַבְרִים, מִכָּל־שֶׁכֵּן כְּשׁוֹפֵנִים בְּכְבוֹדוֹ עַל־יְדֵי הַכְּבִיָּה מִמֶּשׁ, נִמְצָא שֶׁגְּדוּל כְּבוֹדוֹ וְנַפְשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ הַמְּלַבְשֵׁת בְּהַכְּבוֹד בְּיָדִים מִמֶּשׁ, וְעַל־כֵּן בְּנִדְאֵי גְדוּל עוֹנוֹ מִנְשׂוּא, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, שֶׁאֶפְלוּ בְּהִרְמַת יָד נִקְרָא רִשָּׁע (לְקוּטֵי הַלְכוֹת - הַלְכוֹת חוּבֵל בַּחֲבִירוֹ ג' - ב' לְפִי אוֹצֵר הִירָאָה - מַחְלוּקָת - ס"ד)

וַיֹּאמֶר לָרִשָׁע

(ב', יג)

לָמָּה תִּכָּה רַעְדָּךְ

(ב', יג)

מִשָּׁה רַבְּנוּ מְלַבֵּשׁ בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁזֶה בְּחַיִּינָת הַתְּלַבְּשׁוֹת הַדַּעַת בְּחִסְדִּים. וּבְכָל עַת שֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רוּצָה לְהַכּוֹת אֶת חֲבֵרוֹ בְּאִיזָה אֵיבָר, אֵין מִשָּׁה, שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ בְּכָל אֵיבָר מִיִּשְׂרָאֵל, הוּא צוּעֵק וּמְזַהֵר עַל זֶה, בְּבְחַיִּינָת "וַיֹּאמֶר לָרִשָׁע לָמָּה תִּכָּה

הַמְּכָה אֶת חֲבֵרוֹ וְחוּבֵל בְּחֵבְרוֹ הוּא פּוֹנֵם בְּכְבוֹד חֲבֵרוֹ וּבְנַפְשׁוֹ חֲבֵרוֹ, אֲשֶׁר בְּאֵמַת שְׁנִיָּהֶם אֶחָד, כִּי הַנְּפִשׁ שְׂרָשָׁה בְּכְבוֹד, וְזֶה הַרְשָׁע הַחוּבֵל בְּחֵבְרוֹ, שֶׁהוּא כְּאֵלּוֹ נוֹטֵל נַפְשׁוֹ מֵאוֹתוֹ אֵיבָר שֶׁחֲבֵל בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: חוּבֵל מִשׁוּם מֵאֵי מַחֲבִיב לְעֵינַי שְׁבֵת? מִשׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה שֶׁבְּאוֹתוֹ אֵיבָר. וְעֵקֶר הַפָּנִים בִּיּוֹתֵר הוּא מֵה שֶׁפּוֹנֵם בְּכְבוֹד חֲבֵרוֹ וּמְבִישׁוֹ

רעד", שמשנה מזהיר על זה תמיד, כי הוא מלבש בכל איבר ואיבר מישראל. וכשאחד מכה את חברו באיזה איבר, אזי מגיע הפגם להדעת שהוא בחינת משה, שמלבש שם באותו האיבר, כי על-ידי ההכאה מתעוררין ומתגברין הדמים באותו איבר, כמבע ההכאה, והדמים הם בחינת גבורות. מכל-שכן כשעושה בו חבורה, שהוא על-ידי התעוררות הדמים, בפרט כשמחסר ממנו איבר לגמרי, שעל-ידי כל זה מסתלק משם משה, שהוא בחינת הדעת, ואזי מפשיט הדעת מהחסדים ומלבישו בגבורות, שהם בחינת התגברות הדמים שמתגברים על-ידי ההכאה, ועל-כך משה מזהיר על זה תמיד כנ"ל. ועל-ידי זה פוגם בכל ענין יציאת מצרים וקבלת התורה, שהוא העקר כדי להבליע הדם באיברים, כדי שיתלבש הדעת בחינת משה בחסדים, עין פנים. ועל-כך משלם המשה דברים, כנגד המשה מיני דמים (לקוטי הלכות - הלכות חובל בחבירו ב' לפ אוצר היראה - מחלוקת - ס"ג)

אכן נודע הדבר

(ב', יד)

עקר הכבוד והמלכות והגדלה שיש רק לישראל, אשר בשבילם הכל, כמו שכתוב: "לכבודי בראתיו וכו'", וישראל נקראים כבודו ותברך, כמבאר במקום אחר. ואלו לא היה מחלקת בין ישראל בעצמן, לא היה להעב"ם שום כח לטל הכבוד והמלכות לעצמם, רק עקר כחם הוא מחמת שגפגם הכבוד אצל ישראל בעצמן על-ידי המחלקת, שמתגברין העזי-פנים שבדור ולוקחין לעצמן כל הכבוד, וחולקין על כבוד הצדיקים והכשרים האמתיים ומבזין אותם בכל מיני בזיונות. ועל-ידי שגפגם הכבוד אצל ישראל בעצמן, על-ידי זה נפל הכבוד לגמרי, עד שגפגל הכבוד להעב"ם, ונברו על ישראל והחריבו את הפית-המקדש וכבשו את ישראל בגלות, בעונותינו הרבים, והכל היה על-ידי פגם המחלקת ושנאת הנם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל. וכן עכשו עקר עכוב ביאת משיח הוא על-ידי המחלקת והקטגוריא שבין התלמידים חכמים, וכל העולם מלא מחלקת, וישראל בעצמן פוגמין חס ושלום בכבוד ישראל חבריהם, ועל-ידי זה נפגם הכבוד ביותר, כי דיקא מחמת שישראל משרשים מאד בהכבוד דקדשה, על-כך כשאחד פוגם בכבוד חברו, על-ידי זה נפגם הכבוד ביותר, מאחר שבא הפגם על-ידי ישראל בעצמן, שהם חלק הכבוד העליון דקדשה, ומכל-שכן על-ידי שנתרבה המחלקת בין התלמידים חכמים והצדיקים בעצמן, שיש להם

חלק יותר בהכבוד דקדשה. ועל-כך כשאחד פוגם בכבוד חברו, על-ידי זה נפגם הכבוד מאד מאד, מאחר שבא הפגם על-ידי התלמידים חכמים בעצמן, שהם עקר הכבוד דקדשה, ועל-כך כשהם פוגמים בזה, אז נפגם הכבוד ביותר עד שגפגל הכבוד חס ושלום להעב"ם, ועל-ידי זה ממילא נכבשין נפשות ישראל אצלם בגלות גדול מאד, כי הנפשות נמשכין אחר הכבוד, שהוא שרשם, ומזה כל אריכת הגלות, בעונותינו הרבים. ועל-כך כשראה משה שני אנשים עברים נצים, וגם יש בהם דלטורין שחולקים על הצדיק בעצמו ורוצים למסרו למלכות, כמו שאמרו אז: "הלרגני אתה אמר וכו'", אמר אז: "אכן נודע הדבר", הינו שנודע לו טעם גלות ישראל, כמו שאמרו רז"ל. הינו כי אף-על-פי שהעב"ם מלאים מחלקת ורציחות הרבה יותר מישראל, אף-על-פי-כן אין הפגם שלהם גדול כל-כך, מאחר שאין להם חלק בהכבוד דקדשה, על-כך אין הכבוד נפגם כל-כך על-ידי המחלקת שלהם בעצמן. ועקר הפגם ואריכת הגלות הוא על-ידי המחלקת שבין ישראל בעצמן, כי על-ידי זה נפגם הכבוד ביותר, כנזכר לעיל. אך הצדיקים אמתיים הם גבורי-כח, ועל-כך כל מה שרואין שמתגבר המחלקת ביותר בין ישראל, חס ושלום, וכן כל מה שמתגבר ביותר המחלקת והבזיונות שחולקין על הצדיקי אמת בעצמן, שעל-ידי כל זה נפגם הכבוד ומתארף הגלות חס ושלום כנ"ל, על-כך הם מתגברים כנגד זה, ועוסקים להגדיל כבודו ותברך על-ידי שמתנגעים מאד לקרב הרחוקים לעבודתו ותברך, שזה עקר הגדלת כבודו ותברך, בבחינת: כד אתי יתרו וכו', כדן אסתלק ואתיקר שמא דקדשא-בריה-הוא עלא ותתא וכשבא יתרו ואמר וכו', אז התייקר והתעלה שמו של הקדוש-ברוך-הוא למעלה ולמטה, עד שעל-ידי תקף העלאת הכבוד מהספרא-אחרא שזוכין הצדיקים על-ידי שמקרבין הרחוקים, שהם בחינת גרים ובעלי-תשובה, על-ידי זה נתגדל ונתתקן הכבוד דקדשה כל-כך, עד שכל הפגמים שפגמו בהכבוד על-ידי המחלקת, כל זה נתבטל במעוטו על-ידי גדל העלאת הכבוד, שנתגדל ונתרבה על-ידי קרבת הרחוקים, ועל-ידי זה נתתקן הכל וזוכין לגאולה. וזה בחינת מה שאחר-כך, כשאמר משה "אכן נודע הדבר", הלך אצל יתרו ודבר עמו הרבה עד שנתגבר הוא ובניו, ואז נתגדל כבודו ותברך ונתתקן על ידי זה פגם המחלקת כנ"ל (לקוטי הלכות - הלכות חובל בחבירו ג' - אותיות ה' ט"ז לפי אוצר היראה - מחלוקת - ס"ו)

וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם

(ב', כג)

וְזֶה בַּחֲנִינַת שׁוֹבְבֵי"ם שֶׁבָּהֶם נִוְהָגִים הַבְּשָׂרִים לְהַתְעַנּוֹת וּלְצַעֵק לַה' יִתְבָּרַךְ בַּתְּפִלּוֹת וּסְלִיחוֹת, כִּי בָּאֵלוֹ הַיָּמִים קוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּעֵינֵי גְלוֹת מִצְרַיִם וְנֹאֲלָתָם שֶׁהִיא עַל-יְדֵי צַעֲקָה. וְכֵמוֹ כֵּן צָרִיכִין עֲתָה בְּגִלוֹת הַזֶּה. וְזֶהוּ: "שׁוֹבְבוֹ בְּנִים שׁוֹבְבִים", שֶׁעָקַר כָּל הַצְּרוֹת וְהַגְּלוֹת, רַחֲמָנָא לְעֵלְיָן, הֵם עַל-יְדֵי חֶסְרוֹן הַדַּעַת, שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינַת שׁוֹבְבִים, שֶׁכָּל אֶחָד הוֹלֵךְ בְּעוֹלָם כְּמוֹ מְשַׁנֵּעַ וְשׁוֹבֵב מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּלְךְ שׁוֹבֵב בְּדֶרֶךְ לְבוֹ". וְכִשְׂיָבִין הָאָדָם בְּעֵצְמוֹ כָּל זֹאת אֵיךְ הוּא שׁוֹבֵב וּמְשַׁנֵּעַ מִמֶּשׁ, כִּי הוֹלֵךְ אַחֲרֵי שְׂרִירוֹת לְבוֹ וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל תְּכֵלִיתוֹ הַנִּצְחִי, בּוֹדֵאֵי יָחוּם עַל עֵצְמוֹ וַיִּצַּעֵק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה יִזְכֶּה, לְפִי בַּחֲנִינָתוֹ, לְהוֹלִיד הַמַּחֲיִן וְהַדַּעַת, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה עָקַר הַגְּאֻלָּה בְּכָלֹל וּבַפְּרָט בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן. (לְקוּמֵי הַלְכוֹת - הַלְכוֹת גְּלוּחַ ה' - ה')

מִדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה

(ג', ה')

וְזֶה בַּחֲנִינַת תְּחִלַּת הַתְּנַלּוֹת לְמֹשֶׁה שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי מִרְאֵה הַסֵּנֶה שֶׁרָאָה וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בְּעַר בְּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוֹ אֲכָל וְכוּ' וּפְרַשׁ רַש"י שֶׁה' יִתְבָּרַךְ נִתְנַלָּה לֹא מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה מִשּׁוּם עֵמוֹ אֲנֹכִי בְּצַרְחָה וְכוּ', הֵינּוּ כִּי הַסֵּנֶה הוּא בַּחֲנִינַת הַחוּחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹבְבִים אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הָעֵלְיוֹנָה שֶׁהֵם בַּחֲנִינַת הַקְּשִׁיּוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁמְכַנְּסִים הַכּוֹפְרִים עַל ה' יִתְבָּרַךְ וְעַל מְקַרְבָּיו הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁמִּשָּׁם עָקַר אַרְיֵכַת הַגְּלוֹת. וְעַל-כֵּן נִתְנַלָּה אֵלָיו ה' יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה, וְרָאָה מֹשֶׁה שֶׁהַסֵּנֶה בְּעַר בְּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוֹ אֲכָל, הֵינּוּ שֶׁאֵשׁ דִּקְדָּשָׁה שֶׁהוּא הַתְּנַלּוֹת דַּעַת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בַּחֲנִינַת רַשְׁפֵּי אֵשׁ, בַּחֲנִינַת הַלּוֹא כֹה דְבָרֵי בְּאֵשׁ וְכוּ', שֶׁזֶּה הָאֵשׁ עוֹסֵק תְּמִיד לְבַעַר וּלְכַלּוֹת אֶת הַסֵּנֶה וְכָל הַחוּחִים וְהַקּוֹצִים, דִּהְיִינוּ לְבַטֵּל כָּל הַכְּפִירוֹת וְכָל הַקְּשִׁיּוֹת וְהַמְּבוּכוֹת, וְאִף-עַל-פִּי כֵּן וְהַסֵּנֶה אֵינְנוֹ אֲכָל, כִּי עֲדִין נִשְׁאָרִים קְשִׁיּוֹת וּמְבוּכוֹת וְעַקְמוּמִיּוֹת בְּלֵב. וְעַל זֶה הִתְפַּלֵּא מֹשֶׁה הַרְבֵּה וְאָמַר (ג', ה'): "אֲסַרְהָ נָא וְאֶרְאֶה אֶת הַמִּרְאֵה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה". הַשִּׁיבוֹ ה' יִתְבָּרַךְ: "שֶׁל נִעְלִיךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ וְכוּ'". הֵינּוּ שֶׁבְּעֵינֵי הַשְּׂנֵת הַמְּקִיפִים [דַּעַת הַנַּעֲלָם מִמֶּנּוּ], יֵשׁ כְּמָה וְכְמָה מִדְּרָגוֹת בְּלִי שְׂעוֹר, כִּי הֵם כָּל קְבוּל הַשְּׂכָר שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּל אֶחָד יִקְבַּל כְּפִי עֶרְבוֹ, כְּפִי עֲבוּדָתוֹ, כִּי הַשְּׂנֵת הַמְּקִיפִים הֵם בַּחֲנִינַת: לְעֵתִיד לְבוֹא צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעֲטָרוֹתֵיהֶן בְּרֵאשִׁייתָן וְכוּ', וְכֵמוֹ שֶׁמְבֹאֵר בַּהַתּוֹרָה כ"א (עֵינֵי לְקוּמֵי מוֹהֲר"ן א'), שֶׁזֶהוּ בַּחֲנִינַת כָּל צְדִיק

נִכְוָה מִחֲפָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְכוּ', עֵינֵי שָׂם. וְכָל הַקְּשִׁיּוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁבְּעוֹלָם נִמְשָׁכִין מִשְׁכָּלִיּוֹת הַמְּקִיפִים שֶׁאֵינָם זֹכִים לְהַשִּׁיב, וְאִפְלוּ מִי שֶׁמִּשְׁנֵי אֵיזָה מְקִיפִים, עֲדִין יֵשׁ מְקִיפִים אַחֲרֵים שֶׁלֹּא הַשִּׁיב עֲדִין וּמִשָּׁם בָּאִים גַּם עָלָיו קְשִׁיּוֹת וּמְבוּכוֹת וְכֵן לְמַעְלָה מֵעַלָּה — גְּבוּהַ מֵעַל גְּבוּהַ, עַד שֶׁיֵּשׁ מְקִיפִים גְּבוּהִים וְנִשְׁבָּבִים כָּל-כָּךְ שֶׁגַּם הַצְּדִיק הַגָּדוֹל מְאֹד בִּקְדוּשָׁה גְּדוּלָּה עֲדִין הוּא צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אֶת עֵצְמוֹ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַד שֶׁיִּשְׁנֵי גַם אֵלוֹ הַמְּקִיפִים וְכוּ'. וְזֶה שֶׁהַשִּׁיב ה' יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה: שֶׁל נִעְלִיךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ. וְאֵיזָה בַּתְּקוּנִים, שֶׁרָמְזוּ לוֹ שֶׁיִּפְשִׁיט לְעֵצְמוֹ גּוֹפָא דְנִגְנֵעָא בִּיהַ בַּת פְּרַעְיָה וְכוּ'. הֵינּוּ שֶׁהַשִּׁיב לוֹ, שֶׁאִפְלוּ הוּא בְּעֵצְמוֹ אֵי אִפְשָׁר לוֹ לְבַעַר הַסֵּנֶה וְהַקּוֹצִים, שֶׁהֵם כָּל הַמְּבוּכוֹת, כִּי אִם עַל-יְדֵי שִׁיפְשִׁיט מִמֶּנּוּ גּוֹפּוֹ, אִף-עַל-פִּי שֶׁבּוֹדֵאֵי כִּבֵּר הָיָה גּוֹפּוֹ קְדוּשׁ מְאֹד בִּקְדוּשָׁה נִפְלְאָה אִף-עַל-פִּי כֵּן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֵיזָה אַחֲזִיזָה מְנַגֵּיעַת בַּת פְּרַעְיָה, צָרִיךְ עֲתָה לְהַפְּשִׁיט הַכָּל מִכָּל וְכָל בְּדֵי שִׁיכָּל לְהַשִּׁיב מְקִיפִים גְּבוּהִים בְּאֵלוֹ, מִכָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן שֶׁאֵר הָעָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ עֲדִין בְּרָאוּי כָּלֵל, שֶׁבּוֹדֵאֵי עֲדִין אֵי אִפְשָׁר לָהֶם לְזַכּוֹת לְהַשְׁנֵת הַמְּקִיפִים בְּשִׁלְמוֹת, וּבְשִׁבִיל זֶה בָּאִים עֲדִין עַל דַּעַתְם קְשִׁיּוֹת וּבְלִבּוֹלִים שֶׁהֵם בַּחֲנִינַת סֵנֶה וְחוּחִים וְקוֹצִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן הַסֵּנֶה בּוֹעַר בְּאֵשׁ הַתּוֹרָה וְהַדַּעַת שֶׁמְנַלֵּין הַצְּדִיקִים, וְאִף-עַל-פִּי כֵּן: וְהַסֵּנֶה אֵינְנוֹ אֲכָל, וּמְנַקְבִים וְעוֹקְצִים אֶת הַדַּעַת וְהַלֵּב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי עַל-יְדֵי הַקְּשִׁיּוֹת וְהַמְּבוּכוֹת שֶׁהֵם בַּחֲנִינַת סֵנֶה וְקוֹצִים בְּנִל, כִּי הַכָּל מִחֲמַת שֶׁלֹּא הִתְחִילוּ לְהַפְּשִׁיט אֶת גּוֹפָם כָּלֵל וְלֹא קִדְּשׁוּ שְׂבַעַת הַנְּרוֹת בְּרָאוּי (עֵינֵי לְקוּמֵי מוֹהֲר"ן א', סִימָן כ"א). (לְקוּמֵי הַלְכוֹת - הַלְכוֹת גְּלוּחַ ה' - אוֹת י"א)

וַיִּסְתַּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יִרְאֵה מַהְבֵּיט

(ג', ו')

עָקַר הַיִּרְאָה עֲלָאָה הוּא בַּחֲנִינַת "וַיִּסְתַּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יִרְאֵה מַהְבֵּיט וְכוּ'", שֶׁכְּשֶׁהַמַּחֲיִן רוֹדְפִין לְרֵאוֹת וְלִהְשִׁיב אֶת אֹר הָאֵינְסוֹף, נוֹפֵל עָלָיו יִרְאָה מְבַחֲנִינַת הַמְּסַדֵּר וְהַמְּעַכֵּב אֶת הַמַּחֲיִן, שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת כְּתֵר, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִהַמַּחֲיִן. וְזֶה בַּחֲנִינַת "רֵאוּשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה'", וְנֶאֱמַר: "יִרְאֵת ה' רֵאוּשִׁית דַּעַת", כִּי הַיִּרְאָה בָּאָה מְבַחֲנִינַת הַכְּתֵר, שֶׁהוּא בְּרֵאוּשִׁית הַדַּעַת וְהַחֲכָמָה, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהֶם, וְהוּא מְעַכֵּב אֶת הַמַּחֲיִן מִרְדִּיפְתָּן עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה הַנִּל, בַּחֲנִינַת "כִּי יִרְאֵה מַהְבֵּיט וְכוּ'", וְעַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא עָקַר הַשְּׂנֵת הַחֲכָמָה וְהַדַּעַת (לְקוּמֵי הַלְכוֹת - הַלְכוֹת בְּרֵכוֹת הוֹדָאָה ו' - כ"ד לְפִי אוֹצֵר הַיִּרְאָה - יִרְאָה וְעַבּוּדָה - כ"ד)

ראה ראיתי

(ג', ו')

ענין זה לחפש תמיד הטוב שבִּישְׂרָאֵל וּלְלַמַּד עֲלֵיהֶם זכות תמיד הוא ענין גבה ועמק מאד מאד. ויש בזה מדרגות רבות בין הצדיקים הגדולים, כמו שמצינו שאפלו גדולי הצדיקים לפעמים לא ידעו ללמד זכות בראוי, והקפיד השם יתברך עליהם כמו שמצינו בישעיה והושע וכו' כמאמר רבותינו ז"ל. ועקר גאולת מצרים היה רק על ידי זה, על ידי שנתעוררו רחמיו יתברך להסתכל רק על הטוב, כמו שכתוב: "ראה ראיתי" ודרשו רבותינו ז"ל שתי ראיות אני רואה, רואה אני שסופן לחטא ואף על פי כן ראיתי את עני עמי וזכות שיקבלו התורה, ועל ידי זה הם ראויים לגאולה הינו כנ"ל. וכל הובות שהיה להשם יתברך עם משה במראה הסנה ומשה מאן בשליחותו, הכל היה מחמת זה כי ראה שישראל יקלקלו הרבה עד שעל ידי זה היה קשה לו לילך בשליחות הגאולה, כי זה הענין עמק וגבה מאד כנ"ל. אבל השם יתברך טען עמו הרבה שאף על פי כן הוא רוצה לגאולם, כי הוא מסתכל רק על הטוב כנ"ל. וזהו בחינת אות המטה שנתהפך לנחש, שבזה רמז לו שלא ידבר על ישראל כמאמר רבותינו ז"ל. ואחר כך אמר לו שלח ידך ואחז בזנבו ונתהפך הנחש למטה. ובזה הראה לו שבקל יוכל להתהפך הנחש למטה. ורמז לו בזה שגם בתקף זהמת הנחש שמתגבר על ישראל חס ושלום, יוכל הצדיק לאחז באיזה קצה, הינו למצא שם איזה זכות ונקדה טובה ועל ידי זה נתהפך למטובה מנחש למטה, כי על ידי זה מכניסים באמת לכף זכות וחוזרין בתשובה כנ"ל (לקוטי הלכות – הלכות תחומין ו' י"ב לפי אוצר היראה – צדיק – פ"ו)

אהיה אשר אהיה

(ג', יד)

א וזה בחינת אהיה אשר אהיה, הינו בחינת תשובה על תשובה, כי תשובה היא בחינת אהיה, בחינת אנה זמין למהוי, כי קדם התשובה עדין לא היה לו שום הויה בעולם כלל, ובשמתחיל לעשות תשובה אז הוא בבחינת אהיה, כי מתחיל להכין את עצמו שיהיה לו הויה בעולם בחינת אנה זמין למהוי. אבל אפלו אחר-כך בשעושה תשובה וזוכה לבחינת אהיה, כי כבר הכין עצמו שיהיה לו הויה בעולם, אף-על-פי-כן צריך לעשות תשובה על תשובה. ועל-כן צריך להתחיל בכל פעם מחדש ואף-על-פי שבכך עשה תשובה צריך אחר-כך להתחיל מחדש לגמרי, להתחיל להכין עצמו שיהיה לו הויה בעולם כאלו עדין לא היה לו שום הויה בעולם וזהו בחינת

אהיה שני, בחינת אהיה אשר אהיה. כי כל התשובה הראשונה נחשב כלא כנגד התשובה השניה שעושה על תשובה הראשונה עד שבכל פעם מחזיק את עצמו כאלו עדין לא היה לו הויה בעולם, ומתחיל בכל פעם להכין את עצמו שיהיה לו הויה בעולם, שזהו בחינת אהיה שני כנ"ל. וזה בחינת גאולה ראשונה וגאולה אחרונה, כי גאולה ראשונה ממצרים היה אחריה גלות, וגאולה אחרונה שיהיה במהרה בימינו לא יהיה אחריה הפסק, כי על שני אלו הגאולות נאמר אהיה אשר אהיה, כמו שפרש רש"י שם: אהיה עמכם בצרה זו אשר אהיה עמכם בשעבוד מלכות וכו'. אמר משה: רבוננו של עולם, היה לצרה בשעתה וכו'. כי זה ידוע שעקר כל הגאולות וכל הישועות הם רק ישועת וגאולת הנפש מגלות התאוות רעות הבאין מהסטרא אחרא ותיצר הרע שהם עקר צרות וגלות ישראל, והם בחינת קלפת מצרים וקלפת שאר מלכויות שהם מתגברים בכל דור על נפש הישראלי ורוצין לאחז אותו בגלות כבוד ומר ואין רוצין להניחו לצאת מן גלות התאוות ולהתקרב לאבינו שבשמים וזה עקר צרות וגלות ישראל. ועקר כל הגאולות ברוחניות ובגשמיות בכלל ובפרט הם על-ידי משה רבנו שהוא בחינת הצדיקים אמתיים שבכל דור ודור, כי אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא בחינת מיה שיהיה הוא שיהיה שהוא ראשי תבות: משה. כי הוא היה הגואל הראשון והוא יהיה הגואל האחרון, שהוא משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו והוא גם-כן גואל ישראל בכל דור ודור מכל צרותיהם ומושיע להם בכל עת להוציא את כל אחד מישראל מגלות היצר הרע והתאוות שהוא עקר גלות וצרות ישראל, כי באמת הכל הכל וכל הצרות והיסורין וכל הגליות נחשבים כלא נגד גלות הנפש שהיא בגולה בין הסטרא אחרא והתאוות, רחמנא לצלן, כי התורה היא בכל אדם ובכל זמן וכל אחד ואחד מישראל מי שרוצה לכנס בדרך הישראלי באמת בדרך הקדוש בדרך האמת, עוברין עליו כל הגליות וכל המלחמות והספורים המבארים בכל התורה כלה ובגביאים ובכתובים, כי כל אחד מישראל כלול מכל התורה וצריך שיעברו עליו כל המלחמות וכל הגליות בחינת גלות מצרים וגאולתה, ושאר כל הגליות וגאולתן ומלחמת עמלק ומלחמת ל"א מלכים ושאר כל המלחמות שהיו על ישראל המבאריין בכל התנ"ך, הכל צריך לעבר על כל אחד ואחד מישראל עד שזוכה לבחינת גאולה שלמה שהיא בחינת גאולה שאין אחריה הפסק, דהינו בשזוכה לקבע עצמו בדרך הקדוש בקביעות גדול כיתד חזק כל ימות לעולם וזוכה להתקרב לה' יתברך באמת בראוי, וגואל נפשו מכל התאוות ומכל הבלי עולם הזה

אף-על-פי שעבר עליהם מה שעבר ועל-ידי התחזקות שלהם (שקורין דער האלטיין זיד) זכו למה שזכו, אשרי להם. (לקוטי הלכות - הלכות אונאה ג' - אות א')

אֵהִיָּה אֲשֶׁר אֵהִיָּה

(ג, יד)

וזה בחינת מה ששאל משה (ג): "הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם ואמר אלקים אל משה אהיה אשר אהיה. ויאמר בזה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם ויאמר עוד וכו'". ולכאורה אינו מדקדק הלשון ששאל: ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם? היה לו לשאל בפשוטו שיודיעו ה' יתברך שמו כפי שיודיעו לישראל, ומהו הלשון 'מה אמר אליהם', שנראה בזה אמירה ושיחה ופלפול נאה, שידע איך להשיב להם תשובה מקבלת על שאלתם הגדולה? וגם קשה על גוף השאלה: ואמרו לי מה שמו, הלא כבר הודיעם משמו, כמובא בזה הפסוק בעצמו, שהזכיר: "ואמרת להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם", וכי אינו מספיק זה השם הקדוש שהוא אלקי אבותיכם? גם התשובה של ה' יתברך אינו מובן היטב שהשיב לו: "אהיה אשר אהיה", ואחר כך אמר לו עוד הפעם "אהיה", מהו ענין שלש פעמים אהיה? וגם הלא השם "אהיה" הקדוש אינו עקר השם שצוה עלינו להזכירו לעולם, כי עקר שמו יתברך שאנו מזכירין תמיד הוא שם הויה בכנוי אדוני, וכמו שפירשנו בעצמו: "ויאמר עוד אלקים אל משה וכו' ה' אלקי אבותיכם שלחני אליכם וכו'" עד: "זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר", הרי צוה בפרוש שעקר שמו לעולם הוא שם הויה ברוך הוא, ומה זה שלא אמר לו תכף זה השם, רק אמר לו תחלה שלש פעמים אהיה?

אך תדא קשיא מתרצת בחברתה, שזהו בעצמו שאלת משה שדקדק בלשונו והאריך בשאלתו: הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם, ואף-על-פי-כן ואמרו לי מה שמו, ולא יספיק להם מה שאמרת להם אלקי אבותיכם, על-כן אני שואלך מה אמר אליהם? כי בודאי יש להם בונה עמקה בשאלתם: מה שמו, אף-על-פי שכבר אמרת להם 'אלקי אבותיכם'. ועתה השיבני נא: מה אמר ואשיב להם על שאלתם הגדולה הזאת? והשיב לו ה' יתברך תחלה: אהיה אשר אהיה וכו', ואחר כך הודיע עקר שמו, שהוא שם הויה ברוך הוא, שהוא שמו לעולם וכו': והענין על-פי מה שכתבנו, שעקר העצה לקיום

לגמרי בבחינת גאלה שלמה שאין אחריה הפסק שזהו עקר הגאלה בפרטיות אצל כל אחד ואחד מישראל, כמובא בשם הבעל-שם-טוב ז"ל בחינת קרבה אל נפשי גאלה. וכשיזכו מתאחד או בי בנישואת חדא לתשובה כזו שהיא בחינת גאלה שלמה אז נזכה שיבוא לנו הגואל צדק ויגאלנו מהרה, כי בלא בתיובתא תליא וכו', כמו שכתוב בזהר הקדוש:

והכלל, שבשעהאדם רוצה להתקרב לה' יתברך ולשוב בתשובה צריך שיהיה לו אלפים ורבבות עליות וירידות בלי שעור, וצריך שיהיה גבור חזק לחזק לכבו בכל פעם לבלי להניח את מקומו משום ירידה שבעולם. וכל אלו העליות וירידות שעוברין על כל אחד מישראל הם בחינת כלליות כל המלחמות והצרות שעברו על כלליות ישראל מימות עולם. והכלל והעקר הוא ההתחזקות לחזק את עצמו תמיד אף אם הוא כמו שהוא, להאמין באמונה שלמה שאין שום ירידה בעולם, כי בכל מקום יכולין למצא את ה' יתברך כמבאר בהתורה ו' (לקוטי מוהר"ן א'), שמי שרוצה לילך בדרכי התשובה, צריך שיהיה בקי בהלכה וצריך שיהיה לו שני בקיאות בחינת בקי ברצוא בקי בשוב, בחינת עיל ונפיק, בחינת אם אפק שמים שם אתה ואציעה שאל הנך. שאפלו כשנופל לשאול תחתיות, אף-על-פי-כן צריך לחזק את עצמו תמיד ולבלי ליאש עצמו לעולם, כי גם שם ה' יתברך נמצא בחינת ואציעה שאל הנך. וזה עקר הכלל והיסוד בעבודת ה' שהכל תלוי בו, לבלי לפל בדעתו לעולם אף אם יעבר עליו מה, וכל הצדיקים שהיו מימות עולם שזכו למה שזכו אשרי להם אשרי חלקם, כלם לא באו לשלמותם כי אם על-ידי בחינה זו על-ידי שלא היו מניאשין עצמן לעולם, כי באמת רבים נכנסו בעבודת ה', כי רב ישראל מתגעגעין לה' יתברך ומתחילין בעבודתו בכל דור ודור ואף-על-פי-כן זעירין אנון שזוכין להתקרב לה' יתברך בראוי. אך עקר החלוק הוא רק מחמת ענין הנ"ל שרב הנכנסין בעבודתו יתברך ועובדין אותו יתברך באמת איזה זמן ארך או קצר, אבל אחר-כך כשמתחילין להתגרות בו ולהפילו מעבודתו הוא שב לאחור ונופל מעבודת ה' יתברך, ונשאר למטה ועל-כן אין זוכין למה שצריכין לזכות. אבל הצדיקים האמתיים זכו להתחכם ולהתגבר לבלי לפל משום ירידה ונפילה שבעולם רק התחזקו עצמן בכל פעם

התורה הוא להתחיל בכל יום מחדש. ובשביל זה הזהירם בתחלת נתינתה שיהיו דברי תורה בעיניו בכל יום כאלו היום נתנה, כמו שאמרו על פסוק: ביום הזה וכו'. כי עקר קבלת התורה הוא שנוכח לקימה, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה. ולהכניס קיום התורה בעולם זה קשה וכבד מן הכל, כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (קדושין ל). וצריכין לזה עצות עמקות מאד מאד בכל דור ודור ובכל יום ויום.

וזה עקר הוכחה והפולפול הארץ שהיה בין משה ובין ה' יתברך כל שבעת הימים שמאן משה בשליחותו, כי כל עקר קטב טענותיו היה שאינו רוצה לילך בשליחותו מחמת רבוי החולקים שמערבין העולם, שהם בחינת דתן ואבירם, ויצר לב האדם של כל אחד ואחד רע מנעוריו, ועל-כן אני יודע שיקלקלו בכל פעם, וכמו שרמזו לו ה' יתברך בפסוק (ג): "ראה ראיתי וכו'" רואה אני שסופן לחטא, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (רבה פרשה ג). ועל-כן לא רצה להתחיל לילך. וכמו שכתוב (שם): "שלה נא ביד תשלח", ופרש רש"י: יודע אני שאיני מכניסם לארץ ואיני גואלם לעתיד וכו'. וכל זה מחמת רבוי הקלקולים שלהם אז ואחר כך בכל דור, כי אז במדרג נסו אותו יתברך עשר נסיונות. וכן בכל דור, שעל-ידי זה כל אריכת הגלות.

ועל-כן שאל: "ואמרו לי מה שמו וכו'?" הינו מאחר שכבר אמרתי להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם, ואף-על-פי-כן ישאלו מה שמו, שמובן פונתם שאין מספיק להם ידיעת השם הזה לבר שהוא אלקי אבותיכם, רק הם שואלים עדין מה שמו, שנראה פונתם במה יתקיים שמו יתברך אצלם לעולם שיזכרו אותו תמיד ולא ישכחוהו. ועל-כן אני מבקש מה אמר להם? השיב לו ה' יתברך: אהיה אשר אהיה וכו'.

והענין, כי מבאר בהתורה "קרא את יהושע" בסימן ו, שכשהאדם רוצה לעשות תשובה הוא בבחינת אהיה, שהוא בחינת אנא זמין למיהוי, שמתחיל שיהיה לו הויה בעולם וכו', עין שם היטב. ומבאר שם שצריכין לעשות תשובה על תשובה, כי אפלו בשעה שאומר חטאתי, אינו זך בלי פניה וכו'. ואפלו מי שכבר עשה תשובה שלמה צריך גם כן לעשות תשובה על השגתו הראשונה וכו', עין שם כל זה היטב. נמצא, שאהיה מרמז שצריכין להתחיל בכל פעם מחדש בבחינת אנא זמין למיהוי כאלו לא היה לו עדין שום הויה בעולם וכנ"ל. וזהו עקר העצה לקיום התורה שהוא שמו יתברך, על-כן השיב לו: אהיה אשר אהיה, שמרמז שצריכין להתחיל להזמין עצמו בכל פעם שיהיה לו הויה בעולם שיכיר אותו יתברך וכנ"ל. וזהו: אהיה אשר אהיה, שתי פעמים,

כי צריכין להתחיל להתחלה אחר התחלה. וכמו שמבאר לעיל שצריכין לעשות תשובה על תשובה.

וזה בחינת אהיה השלישי שאמר לו עוד: "בה תאמר וכו' אהיה שלחני אליכם". כי אם תדקדק בדברי התורה 'קרא את יהושע הנ"ל, תראה שמדבר שם בכלל משלש מיני תשובות, כי בתחלה מבאר שם שהתשובה היא בחינת אהיה, אנא זמין למיהוי וכו'. ואחר כך כתב שם שצריכין לעשות תשובה על תשובה, כי אפלו בשעה שאדם אומר חטאתי וכו', גם זה אי אפשר לומר בלי פניה וכו'. נמצא, שצריך לעשות תשובה על תשובה. ואחר כך כתב: ואפלו מי שעשה תשובה שלמה, אף-על-פי-כן צריך לעשות תשובה על תשובה, דהינו שצריך בכל פעם לשוב על השגתו הראשונה וכו', שזהו בחינת שבת, בחינת עולם הבא וכו', עין שם היטב.

נמצא, שברוך כלל מזכיר כאן שלש תשובות, דהינו תשובה הראשונה, ואחר כך מה שצריך לעשות תשובה על תשובה מחמת שהתשובה הראשונה לא היתה עדין בשלמות כראוי כנ"ל, וזהו בחינת תשובה שניה. ואף-על-פי שיש בזה אלפים ורבות מדרגות ובחינות שצריך בכל פעם להתחיל ולשוב על תשובה הראשונה שלא היתה כראוי, אבל כל זה נכלל בשתי תשובות, שהוא תשובה הראשונה שהתחיל להתקרב לה' יתברך, ואחר כך מה שמחזק את עצמו בכל פעם ואינו מניח את עצמו לפל ומתחיל בכל פעם מחדש. כל זה הוא בחינת תשובה שניה, אבל אחר כך פשוטה לתשובה שלמה באמת כראוי בתכלית השלמות בלי שום פניה, ואף-על-פי-כן הוא עושה תשובה על תשובה, דהינו על השגתו הראשונה וכו', כמו שמבאר שם, זהו ענין אחר לגמרי. וזהו בחינת תשובה שלישית. וכל תשובה ותשובה הנכללין בשלש תשובות כנ"ל היא בחינת אהיה, שהוא בחינת אנא זמין למיהוי שצריך להתחיל להכין את עצמו בכל פעם מחדש כנ"ל.

וזהו בחינת שלש פעמים אהיה שגלה ה' יתברך למשה אז, שגלה לו שיליך את ישראל בדרך זה שיתחילו בכל פעם מחדש. ואפלו אם אין יכולין לעשות כלום מגדל התגברות הגלות בגוף ונפש ופרנסה, אף-על-פי-כן יתחילו בכל פעם להכין ולהזמין את עצמם בבחינת אהיה אנא זמין למיהוי וכו'. ועל-ידי דרך זה בודאי יוציא אותם מזחמתם וטמאתם, שזה עקר הגלות, ויקרב אותם לשמו יתברך. ועל-כן תכף אחר כך גלה לו מיד עקר השם הקדוש, שהוא שם הויה ברוך הוא, כמו שכתוב שם: "ויאמר לו אלקים עוד כה תאמר וכו' ה' אלקי אבותיכם שלחני אליכם וכו'".

כי זה ידוע שכל התורה והמצוות שבהם תלויים כל העולמות כלם כלולים בשם הויה ברוך הוא, שהוא עקר ושרש כל השמות כלם. ועל-כן בכל הברכות וההודאות ובכל התפלות ובכל המצוות אנו מכוונים העקר לשם זה. וכל התקונים שנעשים בכל העולמות על-ידי כל תורה ומצוה, וכן להפך חס ושלום, כל הפגמים שפוגמים על-ידי כל עברה או בטול מצוה, כל הפגמים והתקונים עקרם בשם זה, כמובן בכל הספרים הקדושים. נמצא, שעקר ההתקרבות לה' יתברך בתורה ומצוות ותפלה וכו' הוא על-ידי שם זה, אבל אי אפשר שיתקיים זה השם אצלו לעולם כי אם על-ידי בחינת אהיה, שהוא בחינת אנה זמן למהוי, שהוא להתחיל בכל פעם מחדש בנ"ל.

ועל-כן אחר שגלה לו שלש פעמים אהיה, שהוא עקר כלל כל העצות והדרכים והנתיבות להתקרב לשמו הגדול יתברך, שהוא על-ידי שיקבלו על עצמן להתחיל להזמין ולהכין עצמן בכל פעם מחדש, אז דיקא גלה לו מיד עקר שם העצם, שהוא שם הויה ברוך הוא, שבו תלוי הכל כל התקונים וכו', ואמר לו: "זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר", כי עתה בודאי יתקיים שמו וזכרו לעולם לדור ודור, מאחר שכבר הקדים לגלות העצה הנ"ל, שהוא בחינת שהקדים הרפואה קדם למכה בדרבו יתברך, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מגלה יג). שהוא מה שגלה לו סוד שלש פעמים אהיה, שהוא להכניס בלב ישראל להתחיל בכל פעם מחדש, שעל-ידי זה ישארו קיימים בקדשת ישראל תמיד יהיה איה שיהיה בכל מה שיעבר עליהם בכל הנליות בגוף ונפש ופרנסה בכלל ובפרט וכו'. ועל-כן על-ידי זה נתקרב לשמו הגדול, שהוא שם הויה ברוך הוא. ויתקיים אצלם לנצח בבחינת זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר. (לקוטי הלכות - הלכות קריאת התורה ו' - אותיות י"ט כ')

השליכהו ארצה ויהי לנחש

(ד', ג')

ועל-כן בתחלת ההתגלות למשה בסנה אמר לו שישליך המטה וכו' וכמו שכתוב (ד', ג'): השליכהו ארצה ויהי לנחש וכו'. הינו כי משה היה ממאן בהשליחות, כי אמר שאין בידו לגאולם ולהאיר בהם הדעת מחמת שידוע שיש בישראל כמה אנשים שקלקלו הרבה וכו'. ועל-כן אמר לו ה' יתברך שישליך את המטה ארצה, ואיתא, שמטה משה דא מט"מ, שמשם שרש הבחירה שהוא לשון מטה' שיש ביד האדם להטות לכאן ולכאן. והראה ה' יתברך למשה במופת זה שיבין גדל הכח של הבחירה. ועל-כן האדם בספנה עצומה בכל עת.

וזה שאמר לו שישליך המטה שלו ארצה, כי באמת משה כבר הפך את הבחירה לטובה כי כבר עמד בנסיון ונעשה בלו טוב. אך הראה לו כח הבחירה של ההמון וצוה לו שישליך המטה שהוא בחינת כח הבחירה. ישליכהו ארצה. שישליכהו לתוך ארציות ונשמיות של שאר ההמון ותכף בששליכהו ארצה, ויהי לנחש, הינו שאצל רב העולם שמנחים בארציות נהפך המטה שהוא כח הבחירה לנחש מגדל התנרות היצר הרע שהוא בחינת נחש הקדמוני. ותכף אמר לו שלח ידך ואחו בזנבו וכו' ויהי למטה בכפו, להורות לו ולהודיעו שאף-על-פי שהיצר הרע והנחש מתגבר כל כך בכח הבחירה, אף-על-פי-כן מדה טובה מרבה ויש בידך להפך המטה מנחש למטה, הינו שיש לך כח לעזר אפלו לאותם שהם בבחינה הנ"ל שנתהפך אצלם בחינת המטה לנחש שתמצא להם זכות, ותאיר בהם הדעת הקדוש שעדין ה' אתנו וכו' עד שיתחפכו מנחש למטה. שעל-ידי זה המטה נעשו אחר-כך כל האותות והמופתים. כי עקר הנאילה על-ידי זה על-ידי שהצדיק מעורר הנופלים מאד עד שמקרבם לה' יתברך. (לקוטי הלכות - הלכות בציעת הפת א' - אות מ"ג)

כי כבוד פה ... וראף ושמה בלבו

(ד', י')

לפעמים יש צדיק אחד בדור שמעלתו גבוהה מאד מאד, עד שמעוצם הפלגת מעלתו אינו יכול לגלות עצמו כלל אל העולם. וזה בחינת מה שמשה רבנו עליו השלום טען כי כבוד פה וכבוד לשון אנכי, כי קשה וכבוד לו לדבר כלל עם בני העולם. כי הוא מרמם ומנשא ומרחק מאד מכל העולם. ואז עקר התקון תלוי במנהיגי הדור כשהם בשרים וצדיקים אמתיים, והם זוכים להשיג מעלת הצדיק האמת הגדול מהם שהוא בחינת משה, והם משפילין עצמן נגדו ומבטלין עצמן אליו ושמים בגדלתו בבחינת הנאמר באהרן וראף ושמה בלבו. והם יכולין לגלות להעולם מעלת הצדיק האמת. כי כלם יסמכו עליהם מאחר שהם הפנהיגים שלהם מקדם. כמו אהרן שהיה תחלה נביא ומנהיג לישראל. ואף על פי כן השפיל עצמו נגד משה הקטן ממנו בשנים והוא גלה מעלת משה לכל ישראל. ואז על ידי זה מבטלין תאות נאוף מישראל ומוציאין ומבררין על ידי כל הניצוצות הקדושים מבחינת חותם דסטרא אחרא לבחינת החותם דקדשה בחינת תפלין, ונעשין על ידי זה תקונים גדולים, וזוכין העולם לתקון האמונה הקדושה ולתקון הברית ולתקון המחין הקדושים

שהם בחינת תפלין. (לקוטי הלכות - הלכות בכור בהמה טהורה ג' - אותיות ד' ה' ו' ז' לפי אוצר היראה - צדיק - ק"ם)

בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל

(ד', כב)

מבאר בהתורה "אמר אל הכהנים" (לקוטי מוהר"ן א', ב') שהתפלה הוא בחינת הבכור שנוטל פי שנים שהם בחינת סדור שבחו יתברך ושאלת צרכיו וכו' עין שם וכבר בארנו הענין שעקר ההתחזקות בתפלה הוא על ידי בחינת הולדת הבכור שהוא בחינת ההולדה והפעלה הראשונה שהאדם פועל בתפלתו, שעל ידי שהאדם רואה שכבר פעל איזה דבר בתפלתו שזהו בחינת הולדת הבכור בנ"ל על ידי זה הוא מתחזק בתפלה להלן יותר כי נתחזק אמונתו ונעשה בלי לקבל השפע על ידי שרואה שכבר פעל איזה דבר בתפלתו, ובשביל זה התפלה הוא בבחינת בכור עין שם. וזה בחינת בני בכורי ישראל כי התגלות עבודת התפלה גלו ישראל בעולם כי אין אמונתנו אלא בפה. ולעתיד בעת הגאולה כשיראו כל העולם את גדל ורבו הפעולות והישועות שפעלנו על ידי תפלותינו בכל ימי הגלות אז יתחזקו כלם בתפלה מחמת שהכל יראו אז מעלת התפלה על ידי גדלת ישראל שכל גדלתם וכו' על ידי התפלה כמו שכתוב כי אז אהפך אל כל העמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' וכו'. אבל מעלת תפלתם של העכו"ם אינה חשובה כל כך אז מאחר שהם לא התגברו בתפלה אלא אחר שראו מה שפעלו ישראל בתפלתם. אבל עם קדוש ישראל וכו' להתגבר בתפלה בכל ימי הגלות בעת שלא ראו עדין מה שפעלו ועל כן נקראים ישראל בכור וראשית כי הם גלו עבודת התפלה בעולם שזהו בחינת הולדת הבכור שהוא בחינת פעולה הראשונה שפועלים בתפלה שזאת ההולדה והפעלה חשובה ויקרה מאד כי אז צריכין עקר ההתחזקות בתפלה בעת שלא ראה עדין מה שפעל. (לקוטי הלכות - הלכות נחלות ד' - יג)

ביציאת מצרים שתכף בשבא משה אל פרעה להוציא את ישראל התגרה בהם ביותר ואמר: תכבד העבודה וכו', כי הסמרא אחרא בשרואה שבא צדיק אמתו בחינת משה ורוצה להוציא איש הישראלי מגלות נפשו הוא מתגרה ומתגבר עליו יותר ויותר ומכביד עליו על העולם הזה והתאוות והפרנסה עד שקשה עליו לזוז ממקומו לשוב לה' יתברך, אבל דרך ישראל עם קדוש שהם תופסין אמונות אבותיהם בידיהם ובכל פעם הם צועקים אל ה', ועל ידי זה הם מכניעין בכל פעם פרעה וחילותיו שהם הסמרא אחרא וכתותיהם, אבל אף על פי שמכניעים הם חוזרין ומתגברין בכל פעם וכן פעם אחר פעם כמה פעמים כמו פרעה שבכל עת שבא עליו איזה מכה נכנע קצת, אבל אחר כך חזר והתגבר, כמו שכתוב: ויחזק לב פרעה ויכבד את לבו וכו' ואפלו אחר שהביא ה' יתברך עליו כל העושר מכות והכרה להוציא את ישראל ממצרים חזר וקבץ כל חילותיו ודרך אחריהם, וכמו כן ממש עובר על כל אדם בכל זמן וכל אחד יכול להבין בעצמו כל זה לפי בחינתו וערכו איך שעוברים עליו כמה עליות וירידות כמה וכמה פעמים שכל זה נמשך מבחינה הנ"ל בחינת גלות מצרים, כי עקר הגלות הוא גלות הנפש וכל הגלות מכנים בשם מצרים, וכל זה נמשך מענין הנאמר בהשיחות [לקוטי מוהר"ן א' - סימן ע"ב], שיש כמה בחינות ביצר הרע ומרבוץ הכחות והבחינות שיש בהיצר הרע ממש נמשך כל זה מה שבכל פעם מתגבר מחדש. ואפלו לאחר מתן תורה שכבר פסקה זהמתן והיה להם חרות ממצרים המות וכו' וכו' לקדשה נפלאה ונוראה, אף על פי כן התגרה בהם אחר כך עד שהחטיא קצתם בחטא העגל. והדבר פלא מאד: מאין נמשך זאת שאחרי שפסקה זהמתן וכו' לנבואת פנים בפנים יפלו אחר כך כל כך, אך כל זה נמשך מענין הנ"ל שיש כמה בחינות ביצר הרע ואפלו צדיקים גדולים ונוראים יש להם יצר הרע שהוא מלאך הקדוש וכו' וכו' ומשם נמשך כל הנסיונות המבארים בתורה שנפסו אבותינו את הקדוש ברוך הוא, כי אף על פי שזה היצר הרע של הצדיקים הוא בחינת מלאך הקדוש ממש והוא רק בחינת דינים עליונים שלא וכו' עדין להמתיקם וכו' אף על פי כן גם הצדיקים שאינם זוכין להמתיק אלו הדינים ולשבר זה היצר הרע שהוא מלאך הקדוש יכול אחר כך להתגרה בהם כל כך עד שיפיל אותם מאד חס ושלום, ויטעה אותם מה' יתברך ויתעה אותם מאד כמו שטעו אז בעגל לולי משה שעמד בפרץ והוציאם מזה וכפר בעדם, וכן עברו בהנה ובהנה על כמה גדולים שהיו גדולים במעלה ואחר כך נפלו מאד רחמנא לצלן, וכל זה

תְּכַבֵּד הָעֵבוּדָה

(ה', ט')

כל מה שעבר על ישראל ביציאת מצרים וקבלת התורה ואחר כך וכל המלחמות לכבש ארץ ישראל וכל מה שעבר עלינו אחר כך הכל באשר לכל עובר על כל אדם שרוצה לזכות לחיי עולם שבהכרח שיעבר עליו כמה מיני מלחמות בלי שעור ובכל עת שרוצה להתעורר ולהתחזק בעבודת ה' מתגברים בכל פעם יותר, ובפרט בהתחלה. כמו שהיה

נמשך מבחינה הנ"ל. ועל-כן אמרו רבותינו ז"ל: ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, על-כן צריכין תמיד לצעק אל ה' ולסלק ולהשליך מאתו כל החכמות שמהם כל הבלבולים רק לילך באמת ובתמימות ואז לעולם לא ימוט כי צעקה ותפלות ותחנונות ובקשות מועילים תמיד יהיה איך שיהיה. (לקוטי הלכות – הלכות שילוח הקן ד' – אות ו')

תכבד העבודה

(ה', ט')

כל מה שעבר על ישראל ביציאת מצרים וקבלת התורה ואחר כך וכל המלחמות לכבש ארץ-ישראל וכל מה שעבר עלינו אחר כך הכל באשר לכל עובר על כל אדם שרוצה לזכות לחיי עולם שבהכרח שיעבר עליו כמה מיני מלחמות בלי שעור ובכל עת שרוצה להתעורר ולהתחזק בעבודת ה' מתגברים בכל פעם יותר, ובפרט בהתחלה. כמו שהיה ביציאת מצרים שתכף כשבא משה אל פרעה להוציא את ישראל התגרה בהם ביותר ואמר: תכבד העבודה וכו', כי הסטרא אחרא בשוואה שבא צדיק אמתי בחינת משה ורוצה להוציא איש הישראלי מגלות נפשו הוא מתגרה ומתגבר עליו יותר ויותר ומכביד עליו על העולם הזה והתאוות והפרנסה עד שקשה עליו לזוז ממקומו לשוב לה' יתברך, אבל דרך ישראל-עם קדוש שהם תופסין אמונות אבותיהם בידיהם ובכל פעם הם צועקים אל ה', ועל-ידי זה הם מכניעין בכל פעם פרעה וחילותיו שהם הסטרא אחרא וכתותיהם, אבל אף-על-פי שמכניעים הם חוזרין ומתגברין בכל פעם וכן פעם אחר פעם כמה פעמים כמו פרעה שבכל עת שבא עליו איזה מכה נכנע קצת, אבל אחר כך חזר והתגבר, כמו שכתוב: ויחזק לב פרעה ויכבד את לבו וכו' ואפלו אחר שהביא ה' יתברך עליו כל העשר מכות והכרח להוציא את ישראל ממצרים חזר וקבץ כל חילותיו ורדף אחריהם, וכמו כן ממש עובר על כל אדם בכל זמן וכל אחד יכול להבין בעצמו כל זה לפי בחינתו וערכו איך שעוברים עליו כמה עליות וירידות כמה וכמה פעמים שכל זה נמשך מבחינה הנ"ל בחינת גלות מצרים, כי עקר הגלות הוא גלות הנפש וכל הגליות מכנים בשם מצרים, וכל זה נמשך מענין הנאמר בהשיות [לקוטי מוהר"ן א' – סימן ע"ב], שיש כמה בחינות ביצר הרע ומרבוי הבחנות והבחינות שיש בהיצר הרע משם נמשך כל זה מה שבכל פעם מתגבר מהדש. ואפלו לאחר מתן תורה שבבר פסקה והמתן והיה להם חרות ממלאך המות וכו' וזכו לקדשה נפלאה ונוראה, אף-על-פי-כן התגרה בהם אחר כך

עד שהחטיא קצתם בחטא העגל. והדבר פלא מאד: מאין נמשך זאת שאחרי שפסקה והמתן וזכו לנבואת פנים בפנים ופלו אחר כך כל כך, אך כל זה נמשך מענין הנ"ל שיש כמה בחינות ביצר הרע ואפלו צדיקים גדולים ונוראים יש להם יצר הרע שהוא מלאך הקדוש וכו' וכו' ומשם נמשך כל הנסיונות המבארים בתורה שנסו אבותינו את הקדוש-ברוך-הוא, כי אף-על-פי שזה היצר הרע של הצדיקים הוא בחינת מלאך הקדוש ממש והוא רק בחינת דינים עליונים שלא זכו עדין להמתיקם וכו' אף-על-פי-כן גם הצדיקים שאינם זוכין להמתיק אלו הדינים ולשבר זה היצר הרע שהוא מלאך הקדוש יכול אחר כך להתגרה בהם כל כך עד שיפיל אותם מאד חס ושלום, ויטעה אותם מה' יתברך ויתעה אותם מאד כמו שטעו אז בעגל לולי משה שעמד בפרץ והוציאם מזה וכפר בעדם, וכן עברו כהנה וכהנה על כמה גדולים שהיו גדולים במעלה ואחר כך נפלו מאד רחמנא לצלן, וכל זה נמשך מבחינה הנ"ל. ועל-כן אמרו רבותינו ז"ל: ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, על-כן צריכין תמיד לצעק אל ה' ולסלק ולהשליך מאתו כל החכמות שמהם כל הבלבולים רק לילך באמת ובתמימות ואז לעולם לא ימוט כי צעקה ותפלות ותחנונות ובקשות מועילים תמיד יהיה איך שיהיה. (לקוטי הלכות – הלכות שילוח הקן ד' – אות ו')

תכבד העבודה

(ה', ט')

השם-יתברך סתום ונגליא [סתום וגלוי], ואורייתא סתום ונגליא, והכל הוא בשביל הבחירה והנסיון, כי כך דרך השם יתברך, שמאיר פניו בכל פעם ובתוך-כך מסתיר פניו, ועל-ידי-זה הוא כל הנסיון והבחירה. וזה בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות, בכל אדם ובכל זמן. ומי שמשים לב לזה, יכול לראות זאת בכל ההרפתקאות והתלאות וההצלות וההרחבות והישועות הנפלאות העוברין עליו כל ימי חייו, וביותר בענין הפרנסה. וכמו שראינו בעת שהתחיל השם להאיר פניו למשה ושלחו לנאל את ישראל, ואחר-כך התגברה ההסתרה עד שאמר פרעה: "תכבד העבודה וכו'", ודתן ואבירם אמרו אל משה: "ירא ה' עליכם וישפט וכו'", וכן התנהג אחר-כך בכל פעם, כמבאר בכל הפרשיות המדברים מיציאת מצרים, ובפרט בשעת קריעת ים-סוף. ואחר-כך האיר השם פניו עוד בהתגלות גדול "וירא ישראל את ה' הגדלה וכו'", ואחר-כך הסתיר פניו והלכו שלשת ימים בלא מים, ואז: "וילנו העם וכו'". ואחר-כך בענין המן, ואחר-כך בשלא

לפעמים ולהלביש האמת בכמה לבושים, ודיקא על-ידי-זה הוא מכנים האמת בעולם. וזה בחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל: שרי להו לצדיקיא לסגויי ברמאותא עם רמאי [מותר להם לצדיקים להתנהג ברמאות עם רמאי], וכן מה שאמרו רבותינו ז"ל: מתר לשנות בדבר השלום כמבאר בפנים. (לקוטי הלכות – הלכות ריבית ה' – אותיות ט"ז ל' ל"ה ל"ו לפי אוצר היראה – אמת – ל"ב. ועיין אוצר היראה – שלום – י"ט)

היה מים ברפידים לשתות, כתיב: "וילן העם וכו'", וכן אחר-כך כל ימי משה התנהג כך, וכן בכל דור ודור בימי השופטים והמלכים, שבכל פעם האיר השם פניו ועשה להם אותות גדולות, ואחר-כך הסתיר פניו ואז היו להם נסיונות, ורבים עמדו בנסיונם וזכו למה שזכו, ורבים נכשלו וסרו מדרכי השם על-ידי זה, עד שנחרב הבית המקדש שני פעמים. וגם עכשו בתקף אריכת הגלות והתנגרות ההסתרה שבתוך הסתרה, אף-על-פי-כן מי שחפץ באמת להתקרב להשם יתברך ולתורתו הקדושה, הוא רואה גם עתה בכל פעם הארת פני השם וחסדיו ונפלאותיו הנוראים בתוך עצם ההסתרות הרבות מאד, וכמאמר רבותינו ז"ל: הן הן גבורותיו ונוראותיו. וכמו-כן הוא בפרטי פרטיות בכל אדם ובכל עת ובכל יום ויום, כמו שאנו אומרים: "על נסיד שבכל יום עמנו וכו'". (לקוטי הלכות – הלכות גביית חוב מהיתומים ה' – אות ג' לפי אוצר היראה – יראה ועבודה – קי"ט)

שבת שלום

ואל ישעו בדברי שקר

(ה', ט')

בשהצדיק האמת רואה שאין אמת בעולם, עד שמהפכים השקר לאמת ואומרים לרע טוב ולטוב רע; ויש בזה כמה בחינות: כי יש שטועים קצת על-ידי-זה ובאים על-ידי-זה לשגיאה דקה; ויש ששוגים על-ידי-זה ביותר; ויש עוד ביותר, עד שיש שקרנים לנמרי ומחציפים פניהם לומר שהאמת אתם; וכעין שמצינו, כשבאו משה ואהרן אל פרעה, אמר להם: "למה משה ואהרן תפריעו את העם וגו'". תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה, ואל ישעו בדברי שקר. הבט וראה עד היכן השקר מתפשט להחליף האמת, עד שפרעה הרשע שענה את ישראל בשקר ובחנם ונמל אותם רעה תחת טובה שעשה יוסף עם כל ארץ מצרים, ובתחלה בא עליהם ברמאות, בפה רך, ואחר-כך בפרך ובעבודה קשה כל-כך, והחציף פניו כל-כך לומר על ישראל: "ואל ישעו בדברי שקר", כאלו דברי משה ואהרן הם בשקר, חס ושלום, והוא חפץ רק האמת שיעבדו אותו בחנם. ואחר-כך פגעו דתן ואבירם במשה ואמרו: "ירא ה' עליכם וישפט, אשר הבאשמתם את ריחנו וכו', והחציפו פניהם גם-כן בשקר נגד משה ואהרן כאלו אצלם האמת והם מקנאים על צרת ישראל, וכאלו אוהבים אותם יותר ממשה ואהרן. וכן הוא בכל דור ובכל עת, רק שיש בזה כמה וכמה בחינות בכל מדרגה ומדרגה, בבחינת צדיקים, בינונים ורשעים, והכל על-ידי האמת שאינו מוכף בראוי כנ"ל. ועל-כן מכרח הצדיק האמת לשנות

לאחינו כל בית ישראל
הוצאת חומשים עם פירוש
הלקוטי הלכות
במחיר הקרן
125 ש"ח לסט (5 כרכים)
פרטים והזמנה:
054-8429006 (מאיר)